

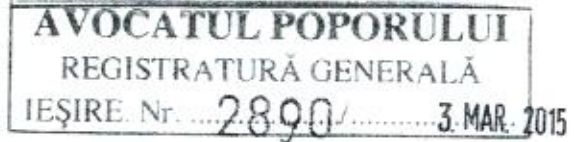

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Carada, nr. 3, Sector 3, București

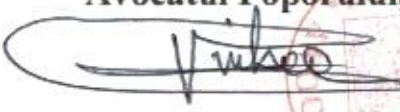
Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnului Augustin Zegrean
Președintele Curții Constituționale

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. d) teza finală din Constituția României și ale art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă transmitem alăturat excepția de neconstituționalitate a prevederilor **art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală.**

Vă asigur, domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Victor CIORBEA

București, 2 martie 2015

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. d) din Constituția României și ale art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului formulează prezenta

Excepție de neconstituționalitate

referitoare la prevederile art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală

Art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală are următorul conținut:

”(4) Redeschiderea urmăririi penale este supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară, în termen de cel mult 3 zile, sub sancțiunea nulității. Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu, fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului, asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale. Încheierea judecătorului de cameră preliminară este definitivă”.

Textul legal criticat contravine dispozițiilor art. 21 alin. (3) referitor la soluționarea cauzei în mod echitabil și art. 24 privind dreptul la apărare, din Legea fundamentală, pentru următoarele considerente:

Din prevederile art. 21 alin. (3) din Constituție reiese că *părțile au dreptul la un proces și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil*, iar din cele ale art. 24 alin. (1) din Legea fundamentală, *rezultă că dreptul la apărare este garantat*. În procesul penal, modul de impunere a garanțiilor dreptului la un proces echitabil este indisolubil legat de caracteristicile procedurii specifice, de circumstanțele cauzei, precum și de posibilitatea ca rezultatul procedurii referitoare la admisibilitatea plângerii să fie decisiv pentru temeinicia unei acuzații în materie penală.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că **deși dispozițiile în cauză normează în domeniul unor proceduri penale care nu țin de rezolvarea pe fond a cauzei, dreptul la un proces echitabil trebuie impus, întrucât există posibilitatea ca rezultatul procedurii referitoare la redeschiderea urmăririi penale să fie decisiv pentru stabilirea unei acuzații în materie penală** (Decizia nr. 599/2014).

Conceptul de „*acuzație în materie penală*” trebuie înțeles în sensul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, și poate fi definit drept „*notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale*”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „*repercusiuni importante asupra situației (suspectului)*” (a se vedea Hotărârea din 27 februarie 1980, pronunțată în Cauza Deweer împotriva Belgiei, paragraful 46; Hotărârea din 15 iulie 1982, pronunțată în Cauza Eckle împotriva Germaniei, paragraful 73).

În speță, supunerea confirmării ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale -sub aspectul legalității și temeiniciei-, judecătorului de cameră preliminară ***fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului***, nu respectă exigențele de soluționare a cauzei în mod echitabil, în condiții de contradictorialitate și oralitate, și nici dreptul la apărare.

În legătură cu acest aspect, se remarcă faptul că **principiul contradictorialității permite părților să participe în mod egal la prezentarea,**

argumentarea, discutarea și combaterea susținerilor făcute de fiecare și să își exprime opinia asupra inițiativelor instanței în scopul stabilirii adevărului. Cu acest prilej, învinuirea și apărarea se *înfruntă* în fața instanței de judecată de pe poziții contradictorii, pentru ca judecătorul să realizeze o apreciere corectă a probelor propuse, încuviințate și administrate în fața acestuia.

În completare, evidențiem că **prevederile referitoare la un proces echitabil presupun și dreptul participanților la proces de a lua cunoștință de orice înscris sau observație prezentat/prezentată instanței și să îl/o dezbată.** Acest aspect este esențial pentru încrederea justițiabililor în funcționarea justiției și se bazează pe siguranța părților implicate că și-au putut exprima opinia cu privire la orice înscris sau probă din dosar.

Dat fiind cele de mai sus, considerăm că **instanța are obligația de a efectua o examinare completă și obiectivă a motivelor care au stat la baza redeschiderii urmăririi penale.** Or, în cazul de față, instanța nu poate decide în mod definitiv asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, întrucât, în lipsa participării procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului, nu își poate forma o opinie obiectivă asupra motivelor care au stat la baza redeschiderii urmăririi penale.

Din această perspectivă, constatăm că suspectul/inculpatul nu are posibilitatea de a se apăra în ceea ce privește legalitatea și temeinicia ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, deoarece ședința în care judecătorul de cameră preliminară hotărăște asupra soluției dispuse de procuror se desfășoară fără participarea suspectului/inculpatului.

Prin urmare, **suspectul sau, după caz, inculpatul sunt privați de dreptul la un proces echitabil și de apărare prin aceea că necunoscând motivele care au stat la baza redeschiderii urmăririi penale, nu pot întreprinde niciun demers în apărarea drepturilor acestora.**

Aspectele de neconstituționalitate ale procedurii de confirmare a soluției procurorului pot fi acoperite în măsura în care judecătorul de cameră preliminară s-ar pronunța asupra ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi

penale, în cadrul unei proceduri contradictorii și orale, în care să dea posibilitatea părților implicate (procurorul, suspectul/inculpatul) să formuleze propriile apărări.

În aceste condiții, **se pune în discuție și egalitatea armelor între acuzare și apărare.** Principiul egalității armelor prevede ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul său. Or, din această perspectivă, prin lipsa dezbaterilor contradictorii, suspectul sau, după caz, inculpatul nu numai că nu se poate apăra prin formularea de cereri sau excepții cu privire la legalitatea și temeinicia ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, dar nu poate contesta în niciun fel aceste cereri sau excepții, printr-o cale de atac, cu atât mai mult cu cât, **încheierea judecătorului de cameră preliminară este definitivă.**

În situația în care părțile implicate în această procedură ar avea posibilitatea să se prezinte la dezbateri acestea ar putea beneficia de dreptul de a-și exprima opiniile, de a se apăra și de a răspunde nu numai la aspectele relevate, dar și la eventualele întrebări ale judecătorului de cameră preliminară.

Prin urmare, prezența procurorului, suspectului sau, după caz, a inculpatului este indispensabilă în acest stadiu al procedurii în care judecătorul de cameră preliminară trebuie să decidă asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale.

Referitor la dreptul la apărare, în literatura de specialitate s-a reținut că acesta constituie un drept fundamental, pentru garantarea căruia statul trebuie să se abțină de la orice ar putea limita posibilitățile unei persoane de a se apăra în instanță (Constituția României, Comentariu pe articole, ed. C.H. Beck, 2008, coordonatori Prof. univ. dr. Ioan Muraru și Prof. univ. dr. Elena Simina Tănăsescu, p.228).

Ca atare, apreciem că luarea deciziei de confirmare a ordonanței de redeschidere a urmăririi penale, în lipsa procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului este de natură să aducă atingere exercitării dreptului la apărare, părțile implicate neavând posibilitatea de a beneficia de o "*egalitate de arme*".

Privarea acestora de a formula propriile cereri/apărări, în cadrul procedurii reglementate de dispozițiile art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală, reprezintă o sancțiune disproporționată pentru părțile implicate, dat fiind locul primordial al dreptului la apărare într-o societate democratică.

Având în vedere aspectele relevate, considerăm că dispozițiile art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală referitoare la soluționarea legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale de către judecătorul de cameră preliminară fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului, contravin dreptului la un proces echitabil în componentele sale referitoare la contradictorialitate și oralitate, precum și dreptului la apărare.

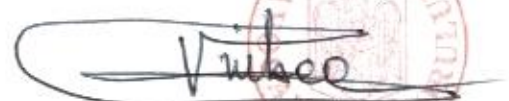
În context, menționăm că soluția legislativă este asemănătoare cu cea instituită de art. 341 alin. (5), art. 341 alin. (10) din Codul de procedură penală, art. 347 alin. (3) raportat la art. 345 alin. (1) și art. 346 alin. (1) din același cod, cu privire la care, prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, Decizia nr. 641 din 11 noiembrie 2014 și Decizia nr. 663 din 11 noiembrie 2014, Curtea Constituțională a statuat că *"judecarea plângerii ori a contestației fără participarea părților, subiecților procesuali principali și procurorului contravine dreptului la un proces echitabil în componentele sale referitoare la contradictorialitate și oralitate, întrucât norma legală nu permite comunicarea către aceștia a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și nu prevede posibilitatea de a discuta în mod efectiv observațiile depuse în fața instanței. Din perspectiva dreptului la un proces echitabil, este suficient să se asigure posibilitatea participării părților la dezbateri, judecătorul putând decide asupra finalizării procedurii în camera preliminară și fără participarea lor atâta timp cât acestea au fost legal citate. De asemenea, câtă vreme probele reprezintă chintesența oricărui proces penal, iar organul de urmărire penală strânge și administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea inculpatului, atunci este evident că procedura desfășurată în aceste situații are o influență directă asupra*

desfășurării și echității procedurii ulterioare, inclusiv asupra procesului propriu-zis (...) Totodată, Curtea Constituțională a reținut că, "în cadrul procesului penal, spre deosebire de părți, procurorul îndeplinește un rol constituțional consacrat prin art. 131 alin. (1) din Legea fundamentală, potrivit căruia, în activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Acest fapt nu trebuie înțeles ca un drept subiectiv propriu al procurorului, pentru că el, în virtutea rolului mai sus arătat, este o autoritate competentă să instrumenteze și să soluționeze cauza respectivă, exercitându-și atribuțiile în lumina exigențelor constituționale anterior enunțate. (...) De aceea, câtă vreme procedura din camera preliminară supusă prezentului control de constituționalitate poate duce la începerea judecării și deci la formularea unei acuzații în materie penală cu consecințe evidente ce țin de drepturile și libertățile cetățenilor, Curtea constată că, în vederea atingerii acestor obiective de ordine publică, este insuficientă numai citarea procurorului, sens în care se impune și participarea obligatorie a sa în cadrul procedurii."

În concluzie, instanța de contencios constituțional a constatat că soluția legislativă potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță "fără participarea procurorului și a inculpatului" este neconstituțională, întrucât afectează dreptul la un proces echitabil.

Față de cele de mai sus, considerăm că soluția legislativă cuprinsă în art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală, potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță "fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului", este neconstituțională.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea